

HOLOCAUST PARADIGMS - KIDDUSH HASHEM

Traditional Parameters of Kiddush Hashem

1. Basic law: "You shall live by them" (Leviticus 18:5)
2. One must die rather than transgress murder, forbidden sexual relations, and idolatry. (Sanhedrin 74a)
3. In addition, one must die and not transgress if:
 - a. It is a time of general persecution/ (Sanhedrin 74a)
 - b. It is in public, before 10 Israelites. (Sanhedrin 74a,b)
4. However, one is freed from the obligation to die if:
 - a. The person wanted the transgression for his own benefit. (Sanhedrin 74b)
 - b. One is totally passive. (Sanhedrin 74b)
 - c. It is a positive commandment. (Ran on Shabbat 49a, Sefer Hahinukh 296)
(Some authorities disagree.)
5. Fundamental Halachic dispute:
 - a. Rambam - allowed to die only in those situations where the halacha requires it. (Hilhot Y'sudei Torah 5:4)
 - b. Tosephot and most other authorities - Can be stringent on self and die when not required. (Tosephot, Avodah Zarah 27b, d.h. Yakol)

Our Rabbis taught: Once the wicked Government¹ issued a decree forbidding the Jews to study and practise the Torah. Pappus b. Judah came and found R. Akiba publicly bringing gatherings together and occupying himself with the Torah. He said to him: Akiba, are you not afraid of the Government? He replied: I will explain to you with a parable. A fox was once walking alongside of a river, and he saw fishes going in swarms from one place to another. He said to them: From what are you fleeing? They replied: From the nets cast for us by men. He said to them: Would you like to come up on to the dry land so that you and I can live together in the way that my ancestors lived with your ancestors? They replied: Art thou the one that they call the cleverest of animals? Thou art not clever but foolish. If we are afraid in the element in which we live, how much more in the element in which we would die! So it is with us. If such is our condition when we sit and study the Torah, of which it is written, *For that is thy life and the length of thy days*,² if we go and neglect it how much worse off we shall be! It is related that soon afterwards R. Akiba was arrested and thrown into prison, and Pappus b. Judah was also arrested and imprisoned next to him. He said to him: Pappus, who brought you here? He replied: Happy are you, R. Akiba, that you have been seized for busying yourself with the Torah! Alas for Pappus who has been seized for busying himself with idle things! When R. Akiba was taken out for execution, it was the hour for the recital of the *Shema*,³ and while they combed his flesh with iron combs, he was accepting upon himself the kingship of heaven.⁴ His disciples said to him: Our teacher, even to this point? He said to them: All my days I have been troubled by this verse, *'with all thy soul'*, [which I interpret,] 'even if He takes thy soul'. I said: When shall I have the opportunity of fulfilling this? Now that I have the opportunity shall I not fulfil it? He prolonged the word *ehad*⁵ until he expired while saying it. A *bath kol* went forth and proclaimed: Happy art thou, Akiba, that thy soul has departed with the word *ehad*! The ministering angels said before the Holy One, blessed be He: Such Torah, and such a reward? [He should have been] *from them that die by Thy hand, O Lord*.⁶ He replied to them: *Their portion is in life*.⁷ A *bath kol* went forth and proclaimed, Happy art thou, R. Akiba, that thou art destined for the life of the world to come.

ואהבת את ה' אלהיך: יתניא ר' אליעזר ואמר אם נאמר בכל נפשך למה נאמר בכל מאדך ואם נאמר בכל מאדך למה נאמר בכל נפשך אלא אם יש לך אדם שגופו חביב עליו מממונו לך נאמר בכל נפשך ואם יש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו לך נאמר בכל מאדך ר"ע אומר בכל נפשך אפי' נוטל את נפשך תנו רבנן פעם אחת גזרה מלכות הרשעה שלא יעסקו ישראל בתורה בא פפוס בן יהודה ומצאו לר"ע שהיה מקהיל קהלות ברבים ועוסק בתורה אמר ליה עקיבא אי אתה מתירא מפני מלכות אמר לו אמשול לך משל למה הדבר

דומה לשועל שהיה מהלך על גב הנהר וראה דגים שהיו מתקבצים ממקום למקום אמר להם מפני מה אתם בורחים אמרו לו מפני רשתות שמביאין עלינו בני אדם אמר להם רצונכם שתעלו ליבשה ונדור אני ואתם כשם שדרו אבותי עם אבותיכם אמרו לו אתה הוא שאומרים עליך פקח שבחיות לא פקח אתה אלא טפש אתה ומה במקום חיותנו אנו מתיראין במקום מיתתנו על אחת כמה וכמה אף אנחנו עכשיו שאנו יושבים ועוסקים בתורה שכתוב בה (ויקרא כ"ב) כי הוא חייך ואורך ימך כך אם אנו הולכים ומבטלים ממנה על אחת כמה וכמה אמרו לו פפוס מי הביאך לכאן אמר ליה אשריך ר' עקיבא שנתפסת על דברי תורה אוי לו לפפוס שנתפס על דברים בטלים בשעה שהוציאו את ר' עקיבא להריגה זמן ק"ש היה והיו סורקים את בשרו במסרקות של ברזל והיה מקבל עליו עול מלכות שמים אמרו לו תלמידיו רבינו עד כאן אמר להם כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה בכל נפשך אפי' נוטל את נשמתך אמרתי מתי יבא לידי ואקיימנו ועכשיו שבא לידי לא אקיימנו היה מאריך באחד עד שיצאה נשמתו באחד בת קול ואמרה אשריך ר"ע שיצאה נשמתך באחד אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה זו תורה וזו שכרה (ספלים י"ז) ממתים ידך ה' ממתים וגו' אמר להם חלקם בחיים יצתה בת קול ואמרה אשריך ר"ע שאתה מזומן לחיי העוה"ב:

(א) ע"י שנה קניי : (ב) ע"י יו : (ג) ע"י כיסוד מ"ק כ"א : (ד) שנת לגי : (ה) העניית יה :
(ו) כעין זה כסודות נה : (ז) המעלות נד :

[illegible][illegible]

אני שאילו היה לי שבעה בנים קברתים ולא שאדם חצה לקבור את בני
אלא יודע אני שהוא בן העולם הכא שויכה את הרבים שכל המזכה את
הרבים [ו] אין חטא בא לידו וכל המחטיא את הרבים אין מספיקין בידי לעשות
תשובה משה זכה ויזכה את הרבים וזאת הרבים תלוי בו שנאמר (דברים לג)
צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל ירבעם חטא והחטיא את הרבים חטא
הרבים תלוי בו שנאמר (מלכים א טו) על חטאת ירבעם (בן נבט) אשר חטא
(והחטיא) (ואשר החטיא) את ישראל ולא עוד אלא [ש] ישישב עליו (ה) מגלגלין
וזכות ע"י זכאין ראויין הוי ישראל להנאל ממצרים שאילו לא עמדו משה ואהרן
שנאמר (בראשית טו) ואהרי כן יצאו ברכוש גדול. ראויין [ה] הן ישראל לקבל
את התורה שאילו לא עמדו משה ואהרן ודור המדבר שנאמר (שפי' ב) יצפון
לישרים תושיה. ראוייה היתה [פרשת שופטים להאמר אלולי עמד יתרו. ראוייה
היתה] פרשת פסח קמן להאמר שאילו לא עמדו ממואים (שנאמר (מדבר ט)
למה נגרע לבלתי הקיבו וגו'). ראוייה היתה פרשת נחלה להאמר שאילו לא
עמדו בנות צלפחה. ראוי היה בית המקדש ליבנות שאילו לא עמדו דוד ושלמה
שנאמר (שמות טו) מקדש ה' כוננו וידך. ראויין [א] הם ישראל לינאל בימי המן
שאילו לא עמדו מרדכי ואסתר שנאמר (ויקרא כו) ואף נם זאת בהיותם בארץ
אויביהם לא מאסתים ולא נעלתים וגו'. ראויין היו ישראל להשתעבר שאילו לא
עמד פרעה במצרים שנאמר (בראשית טו) ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה.
ראויין [ב] הן ישראל לעבוד עבודת כוכבים שאילו לא עמד ירבעם בן נבט
שנאמר (דברים לא) וקם העם הזה וזנה. ראוייה היתה פרשת מקל ומקושש להאמר
שאילו לא עמד בן ישראלית ומקושש. ראויין [ג] הן ישראל ליפול בחרב שאילו
לא עמדו פלוני [ד] ופלונית שנאמר (עמוס ט) בחרב ימותו כל חטאי עמי ואומר
(ישיה יד) בחרב וברכב ובדבר יתכן. ראוייה היתה ירושלים לחרב שאילו לא עמד
בבוכנצר וחבריו שנאמר (ספיה ג) לכן בגללכם ציון שדה תחרש (ציון תחוללכם
מירושלם) (ויירושלם עיין תהיה) והר הבית בכמות יער [ה] ולא עוד אלא שמגלגלין
וזכות ע"י זכאין והוכה ע"י חייבים (ה) וכשהיה מרגיאנוס פפוס ואת אליאניס
אהיו בלודק' אמר להם אם אתם מעמד של חנניה מישראל ועזריה יבא אליהם
ויציל אותם מידי [כדרך שהציל חמו"ע] אמרו לו חנניה מישראל ועזריה כשרים
היו בבוכנצר מלך הגון היה וראוי לעשות נם על [ו] ידן אבל אתה מלך רשע
ואין ראוי לעשות נם על ידך ואנו מחזייבין מיתה לשמים ואם אי אתה הורגנו
הרבה הורגים יש למקים הרבה מויקין יש למקום הרבה דובים יש למקום הרבה
ימרים יש למקום הרבה נחשים הרבה שרפים הרבה עקרבים יש למקום שיבואו
ויפגעו בננו אבל כשנמות תדע שאנו מבני בניהם של חנניה מישראל ועזריה
אמרו לא מתו עד שראו בהמטין בעינינו דורשי חמורות אומרים (ו) (דברים טו) ונתצתם
את מזבחתם מה חטאו עצים ואבנים אלא לפי שבא לאדם תקלה על ידיהם
אמר הכתוב ונתצתם והרי דברים קל וחומר ומה אם עצים ואבנים שאין בהן
חיות ולא חובה ולא טובה ולא רעה על שבאה תקלה על ידיהם לאדם
אמרה תורה ונתצתם אדם שהוא גורם להחטיא את חבירו ומשהו מדרך חיים
לדרך מות על אחת כמה וכמה [ז] (ויקרא כ) והרגת את האשה ואת הבתה
(ו) אם אדם חטא בהמה מה חטאה (אלא לפי שבא לאדם [ח] רעה ע"י) שלא
תהא בהמה עוברת בשוק ואומרים זו בהמה שנפלק פלוני על ידה והרי
דברים קל וחומר ומה אם בהמה שאין בה לא זכות ולא חובה לא טובה ולא
רעה ועל שבאה לאדם תקלה על ידה אמרה התורה תמקל האדם שהוא גורם
להחטיא את חבירו ומשהו מדרך חיים לדרך מות על אחת כמה וכמה [ט] וכן הוא
אומר (באבני טובה (דברים כו) לא תניף עליהם ברזל ובמקום אחר הוא אומר
שמות כ) כי הרבץ הנפת עליה ותהליה מה נשתנה ברזל להיות פסול למזבח
ומכל מיני מתכות לפי שהרב סימן קללה ומזבח [י] סימן כפרה ומעבדין סימן
קללה בשביל דבר כפרה] והרי דברים קל וחומר ומה מזבח אבנים שאין לא
ואות ולא מדברות ולא אוכלות ולא שתות ועל שמפילות שלום בין ישראל
ואביהם שבשמים אמרה תורה לא תניף עליהם ברזל בני תורה שהם כפרה
עולם על אחת כמה וכמה וכן הוא אומר (דברים כו) אבנים שלימות תבנה
את מזבחך על אלהיך אבנים שמפילות שלום בעולם והרי דברים קל וחומר
מה אבנים שאינם לא רואות ולא שומעות ולא מדברות ולא אוכלות ולא
שתות ועל שמפילות שלום בין ישראל לאביהם שבשמים וזהו

נוסחת הגר"א

לפני *

(א) הילך נכדו ואהם קרבו הנה וגו'. אמרו לא עברו ימים עד שבא בלומס וערבב את העולם. מאן
 ותר' א"ה פסק ביראת שביהודה שבא' חרדו שאננות רבה בוספות שאננות אלו בולאות שביהוד
 שפסות אלו קיימות ואין בוספות אלא שוה הדם בכותים בו. וכשנותר ר"י: [ב] העם: [ג] בא
 שני מקצת בתיהן פתוחות: [ד] ויצא באיזה ומצא ביהודה ענינות: [ה] וכשנחש: [ו] תאלצה
 [ז] שיש: [ח] מכירין אם כשילד עקיבא באהם כמה עקיבא בשוק אלא יודע אני שלא כשנפסות וכאמ' אלא
 ג' טוב וקבריהם: [ט] אמר הרבני תליי בו לכל התפסין את הרבנים חסא הרבנים תליי בו. משה
 זלני: [ה] דורשי המדות: (וכי עד סוף ספר) לפני הקב"ה. וכשהרג מורעט את פסוס: [ו] ידן
 ריס וזו בהמה שנסקל לפניו על ידה. כיצא בו אשר: [ז] דבר כפרה ואין מעבירין סימן קללה על דבר:

[illegible]